

Rapport 2006:16

Arkeologisk förundersökning

På Skenaåns strand och i Linköpingsgatan

RAÄ 5
Skänninge stad
Mjölby kommun
Östergötlands län

Ann-Charlott Feldt

På Skenaåns strand och i Linköpingsgatan

Innehåll

Sammanfattning	2
Inledning	4
Områdesbeskrivning	4
Syfte	5
Metod och dokumentation	5
Undersökningsresultat	5
Källor	5
Tekniska uppgifter	6

Ö S T E R G Ö T L A N D S L Ä N S M U S E U M
K U L T U R M I L J Ö A V D E L N I N G E N

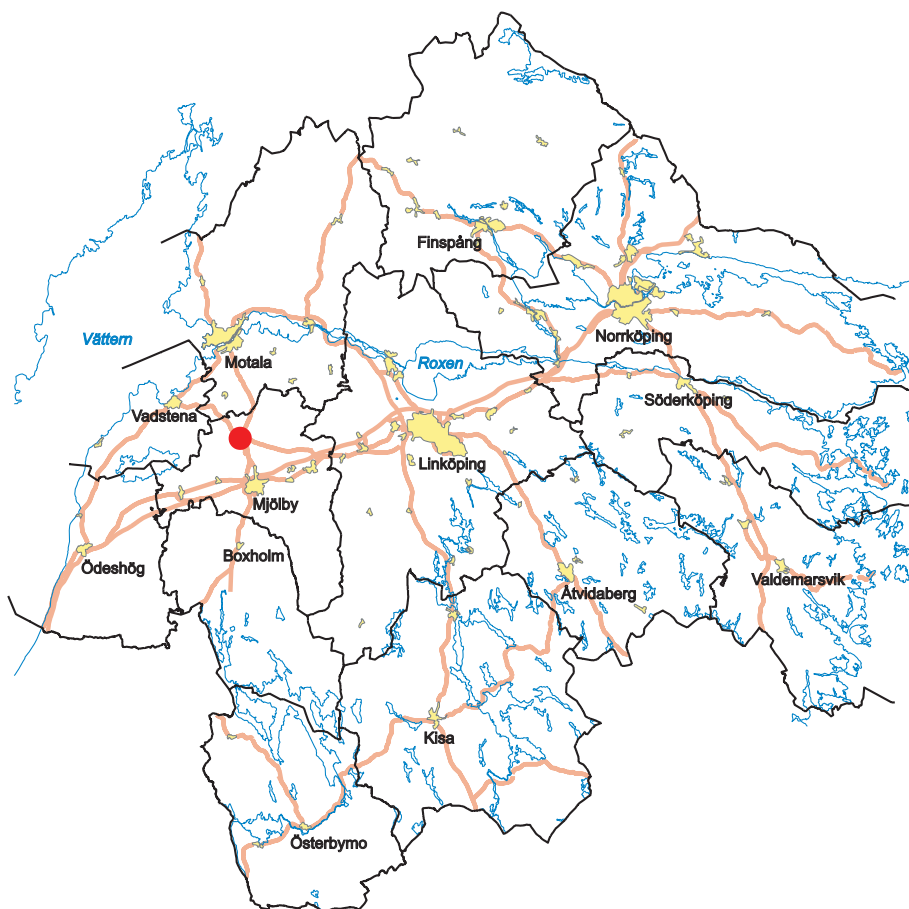
Box 232 • 581 02 Linköping • Tel 013 - 23 03 00 • Fax 013 - 12 90 70
lansmuseum@lansmus.linkoping.se • www.linkoping.se/lansmuseum

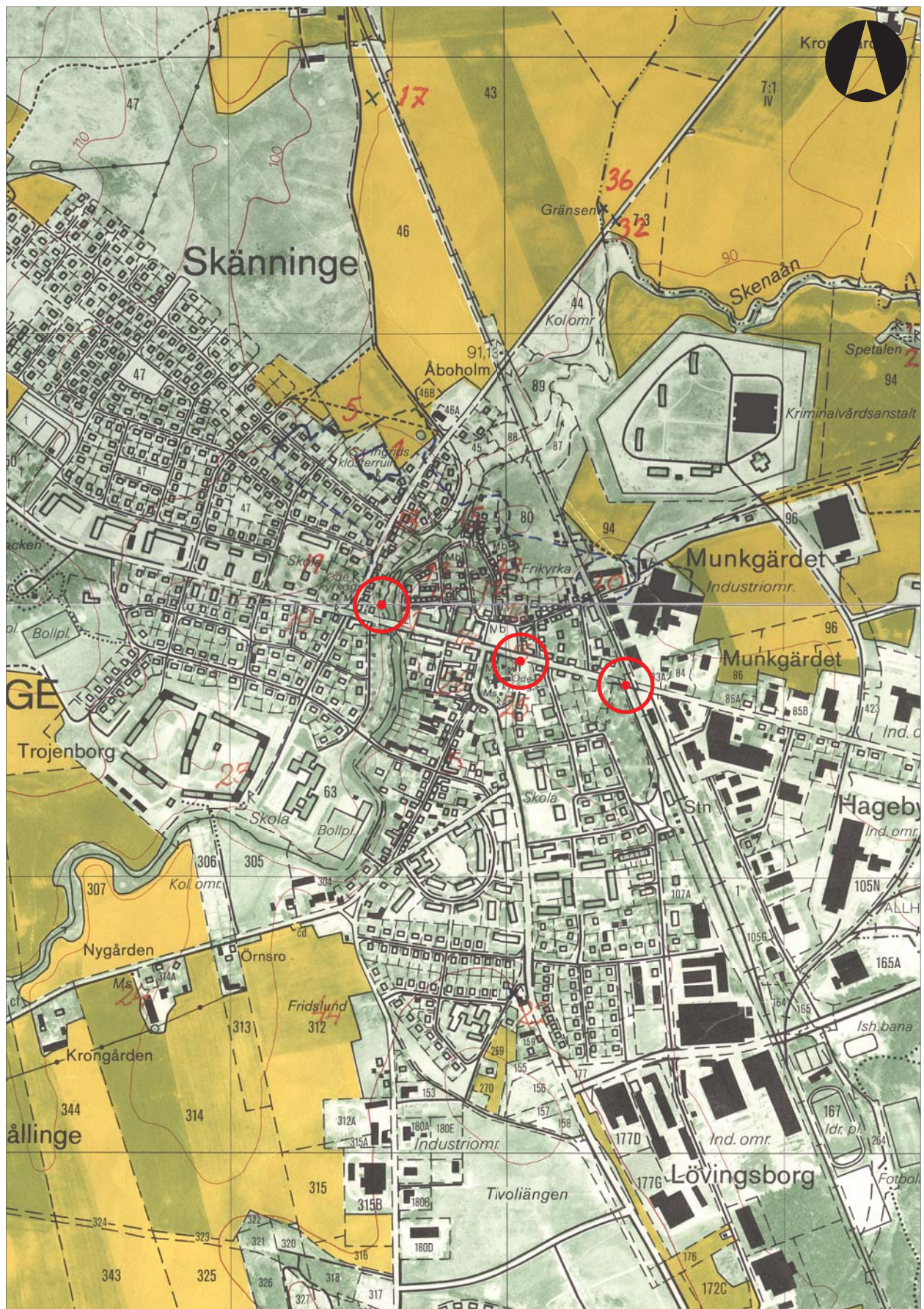
Sammanfattning

Under september 2005 utförde Östergötlands länsmuseum en arkeologisk förundersökning i form av en antikvarisk kontroll i samband med lagning av VA på tre platser inom Skänninge stad. Berörda platser var Skenaåns västra strand strax norr om Vadstenagatan samt i korsningarna Linköpingsgatan - Östra Kyrkogatan och Linköpingsgatan - Stationsgatan. Arbetet utfördes på uppdrag av Mjölby kommun.

Schakten grävdes i befintliga ledningsschakt för VA. De båda groparna i Linköpingsgatan uppvisade endast sentida fyllnadsmassor. Invid Skenaån framkom kulturlager. Dessa bedömdes dock utifrån fynd av flintgodsporslin som sentida. Schaktet vid stranden grävdes inte ner till orörd undergrund.

Ann-Charlott Feldt
antikvarie

Figur 2. Utdrag ur Ekonomiska kartans blad 085 41 och 085 51 med undersökningsområdena markerade. Skala 1:10 000.

Inledning

Under september 2005 utförde Östergötlands länsmuseum en arkeologisk förundersökning i form av en antikvarisk kontroll i samband med schaktning för lagning av VA på tre platser inom Skänninge stad. Berörda platser var Skenaåns västra strand strax norr om Vadstenagatan samt i korsningarna Linköpingsgatan – Östra Kyrkogatan och Linköpingsgatan – Stationsgatan.

Arbetet utfördes akut på uppdrag av Mjölby kommun och efter beslut via tjänsteanteckning från Länsstyrelsen i Östergötlands län. Uppdragsgivaren svarade för de arkeologiska kostnaderna. Ansvarig för fält- och rapportarbete var undertecknad. Sammanlagt berördes en ca 15 m lång sträcka fördelat på tre schakt inom RAÄ 5, Skänninges medeltida stadsområde.

Områdesbeskrivning

Skänninge är beläget centralt i ett öppet jordbrukslandskap. Staden tycks ha vuxit fram successivt under 1000- och 1100-talen och omnämns första gången år 1178. Staden når sin höjdpunkt under senare delen av 1200-talet och 1300-talet. 1400-talet innebar en stark tillbakagång och under 1500-talet verkar Skänninge snarast haft karaktär av förstörd bondby.

Generellt är kulturlagren i Skänninge diffusa och svåra att datera. Brandlager från de stora stadsbränderna kan bara spåras fläckvis i staden. Sannolikt har bebyggelsen varit gles i förhållande till många andra medeltida städer. Detta gör att begränsningarna för den medeltida staden är osäkra. Vid undersökningar inom och i anslutning till stadsområdet har förhisto-

riska lämningar påträffats vid flera tillfällen, vilket antyder en platskontinuitet från järnåldern och fram till dagens stad (Feldt 2004a).

Schaktningen berör tre helt olika delar av det medeltida stadsområdet. Korsningen Linköpingsgatan – Östra Kyrkogatan ligger centralt inom Skänninges medeltida stadsområde, invid Stora Torget och Vårfrukyrkan. Korsningen Linköpingsgatan – Stationsgatan ligger i stadens östra utkant i anslutning strax invid lämningarna efter S:t Olofs kloster, stadens dominikanerkonvent. Schaktet vid Skenaåns strand var beläget i själva strandkanten i den västra utkanten av staden.

Flera undersökningar har utförts centralt i staden i närheten av korsningen Linköpingsgatan – Östra Kyrkogatan. I samband med undersökningar på det intilliggande Stora Torget diskuterades möjligheten att området schaktats ut någon gång under loppet av 1600-talet (Feldt 2004b). Liknande indikationer framkom vid arbeten i Linköpingsgatan (Feldt 2001a). Två skelett har påträffats vid undersökningar i korsningen (Björkhager i manus) och strax intill har Vårfrukyrkans kyrkogård haft sin östra begränsning.

Förutom de intilliggande klosterlämningarna direkt öster om järnvägs-korsningen har bl a tidigmedeltida lämningar i form av grophus påträffats i Järnvägs-parken (Karlsson & Stibéus). Vid en undersökning i Linköpingsgatan strax intill det här aktuella schaktet framkom flerskiktade lager och flera gatunivåer (Feldt 2001b).

Ett fåtal undersökningar har genomförts i direkt anslutning till Skenaån. När en ny gång- och cykelbro anlades över Skenaån i höjd med Korpogatan påträffades endast kraftiga påförda sentida utfyllnadsmassor

Figur 3. Utdrag ur Ekonomiska kartans blad 085 41 och 085 51 med schakten markerade. Skala 1:5 000.

på platsen för brofundamenten (Feldt 2003). Vid en undersökning direkt öster om cykelbrons fundament, hösten 2005, framkom kulturlager och en stenläggning (Feldt i manus a). I Lindbladsparken, på strandpromenadens östra sida, har äldre lager täckts över av planeringsmassor i samband med trädgårds- och parkarbeten (Feldt 2000). På åns östra strand norr om Vadstenagatan påträffades kraftiga kulturlager som sträckte sig ända ner till dagens vattennivå (Feldt i manus b).

Syfte

Det huvudsakliga syftet med förundersökningarna var att tillse att fast fornlämning kom till skada i så liten utsträckning som möjligt. Detta skulle ske genom att schaktsträckningen om möjligt justerades. Fast fornlämning som påträffades skulle undersökas och dokumenteras avseende karaktär och omfattning. Påträffade lämningar skulle om möjligt även dateras.

Metod och dokumentation

Den arkeologiska förundersökningen genomfördes i form av antikvariska kontroller i samband med schaktningarna. Schakten dokumenterades genom beskrivning och markering på stadskartan. Inga föremål togs tillvara.

Undersökningsresultat

Samtliga schakt öppnades i befintliga ledningsschakt för VA. I korsningarna Linköpingsgatan – Östra Kyrkogatan och Linköpingsgatan – Stationsgatan framkom endast sentida fyllnadsmassor.

Invid Skenaån framkom ett omrört fett, brunt kulturlager. I lagret påträffades flintgodsporslin, buteljglas och djurben. Lagret bedömdes utifrån fyndmaterialet som sentida, sannolikt från 1800-talet. Schaktet grävdes inte ner till orörd mark varför äldre kulturlager och eventuellt även strandbundna konstruktioner kan finnas längre ner.

Källor

Björkhager V. i manus. Linköpingsgatan, Skänninge, Östergötland. Arkeologisk förundersökning. Rapportmanus och arbetsmaterial. Östergötlands länsmuseum.

Feldt A-C. i manus a. VA-schakt i Korpogatan invid Skenaån, Skänninge, Östergötland. Arkeologisk förundersökning hösten 2005. Rapportmanus och arbetsmaterial. Östergötlands länsmuseum.

Feldt A-C. i manus b. Fjärrvärme i Gullringsgatan och Strandpromenaden, Skänninge, Östergötland. Arkeologisk förundersökning hösten 2005. Rapportmanus och arbetsmaterial. Östergötlands länsmuseum.

Feldt A-C. 2000. *VA-schakt väster om Skenaån*. Lindbladsparken m fl, Skänninge, Östergötland. Arkeologisk utredning. Rapport 2:2000. Östergötlands länsmuseum.

Feldt A-C. 2001a. *Byte av VA-ledningar*. Linköpingsgatan och Motalagatan, Skänninge, Östergötland. Arkeologisk förundersökning/antikvarisk kontroll. Rapport 114:2001. Östergötlands länsmuseum.

Feldt A-C. 2001b. *Linköpingsgatan*. Linköpingsgatan sträckan Stationsgatan – Kroggatan, Skänninge, Östergötland. Arkeologisk förundersökning/antikvarisk kontroll. Rapport 32:2001. Östergötlands länsmuseum.

Feldt A-C. 2003. *Ny bro över Skenaån*. Vid Skenaån, mellan Borggatan och Vadstenagatan, Skänninge, Östergötland. Arkeologisk förundersökning/antikvarisk kontroll. Rapport 89:2003. Östergötlands länsmuseum.

Feldt A-C. 2004a. *Före staden. Preurbana lämningar i Skänninge*. C-uppsats. Institutionen för Arkeologi och Antik historia. Uppsala Universitet.

Feldt A-C. 2004b. *En sporre upphittad på Stora Torget*. Stora torget, Skänninge, Östergötland. Arkeologisk förundersökning. Rapport 19:2004. Östergötlands länsmuseum.

Feldt A-C. i manus. Kriminalvårdsanstalten i Skänninge - Vikingatid och medeltid mellan kloster och hospital. Basrapport. Arkeologiska undersökningar 2003 och 2004. Kv Östanå 6, Kriminalvårdsanstalten, Skänninge. Rapportmanus. Östergötlands länsmuseum.

Karlsson P & Stibéus M. 2003. *Järnvägsparken i Skänninge. Medeltid i stadens utkant*. Rapport Riksantikvarieämbetet UV-ÖST, DAFF 2003:2.

Tekniska uppgifter

Platser	Skenaåns västra strand norr om Vadstenavägen Korsningen Linköpingsgatan – Östra Kyrkogatan Korsningen Linköpingsgatan – Stationsgatan
Stad	Skänninge
Kommun	Mjölby
Län och landskap	Östergötland
Fornlämningsnummer	RAÄ 5
Ekonomiska kartans blad	085 41 (8F 4b Skänninge), 085 51 (8F 5b Biskopsberga)
Koordinater	X6474980-6475010, Y1457770-1457780 X6474900, Y1458020 X6474850, Y1458220
Typ av undersökning	Arkeologisk förundersökning i form av antikvarisk kontroll
Länsstyrelsens diarienummer	431-13962-05
Länsstyrelsens handläggare	Annika Toll
ÖLM diarienummer	507/05
ÖLM kontonummer	530368
Uppdragsgivare	Mjölby kommun
Kostnadsansvarig	Mjölby kommun
Fältarbetsledare	Ann-Charlott Feldt
Personal	-
Fältarbete	2005-09-28
Totalt undersöktes	ca 15 löpmeter
Foto	Nej
Fynd	Nej
Analyser	Nej
Grafik	-
Renritning	-
Grafisk form	Lasse Norr
Dokumentationsmaterialet förvaras på Östergötlands länsmuseum.	
Ur allmänt kartmaterial ISSN 1403-9273	© Lantmäteriverket dnr 507-99-499 Rapport 2006:16 © Östergötlands länsmuseum

Under september 2005 utförde Östergötlands länsmuseum en arkeologisk förundersökning i samband med lagning av VA på tre platser inom Skänninge stad; på Skenaåns västra strand strax norr om Vadstenagatan samt i korsningarna Linköpingsgatan - Östra Kyrkogatan och Linköpingsgatan - Stationsgatan. Schakten grävdes i befintliga ledningsschakt för VA. I Linköpingsgatan framkom endast sentida fyllnadsmassor. Invid Skenaån framkom kulturlager som utifrån fynd av flintgodsporslin bedömdes vara sentida.